

Zbigniew Formella

Symposium "A 40 anni dalla "Gravissimum Educationis". A confronto con i giovani, le organizzazioni internazionali e le scienze dell'educazione"...

Seminare. Poszukiwania naukowe 24, 582-584

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

materiał statystyczny, omawiający aktualne ustawodawstwo polskie w odniesieniu do problematyki mniejszości oraz komentujący kondycję różnych mniejszości w Polsce w warunkach akcesji i członkostwa Polski w EU. Ksiądz dr Mariusz Chamarczuk SDB, reprezentujący podczas seminarium Kościół katolicki w Szwecji, przybliżył zebranym historię powstawania kultury duchowej tworzonej przez polską mniejszość katolicką oraz jej prawa świeckie i kościelne. Temat referatu „Polscy katolicy w Szwecji”. Po czterech wstępnych referatach nastąpiła przerwa, a po niej głos zabrali dziennikarze, przedstawiciele republik nadbałtyckich, przybliżając zebranym sytuację Polaków zamieszkujących te kraje. Ryszard Maciejkianiec z Litwy wygłosił referat „Polacy na Litwie – między obywatelstwem kraju zamieszkania i pomocą Polski”; Wanda Krukowska z Łotwy zatytułowała swoje wystąpienie „Polacy na Łotwie”; Jüri Latko z Estonii omówił działalność Polaków na przykładzie aktywnego zaangażowania w życie publiczne związku „Polonia” w referacie „Związek Polaków w Estonii *Polonia*”; Michał L. Zieliński z Finlandii zaprezentował referat „Polacy w Finlandii – historia i współczesność”; Tadeusz Urbański ze Sztokholmu, dziennikarz „Nowej Gazety Polskiej” w Szwecji, reprezentując Związek Dziennikarzy Polskich na Wschodzie, podsumował powyższe wystąpienia, koncentrując się na znaczeniu języka ojczystego w zachowaniu tożsamości i budowaniu jedności wewnątrzspołecznej. Refleksje i przemyślenia zawarł w referacie „Języki regionalne i mniejszościowe – próba analizy historycznej i społecznej”.

Po części zarezerwowanej na prezentację referatów przyszedł czas na gorącą dyskusję, która ukazała wielość oraz inność sytuacji i spraw pojawiających się w poszczególnych krajach i opinii na ich temat. Główne wnioski były jednak podobne i oścyłowały w przestrzeni opinii kładących nacisk na wspólną odpowiedzialność za budowanie jedności europejskiej, która, zdaniem dyskutantów, będzie prawdziwa i autentyczna tylko wówczas, gdy jej spoiwem będzie poszanowanie praw mniejszości i odmienności kulturowych. Inną kwestią była dyskusja o tym, czy taką gwarancją powinny być objęte w ramach EU mniejszości o odmiennej orientacji seksualnej i czy to będzie wpływać pozytywnie na umacnianie wspólnoty państw europejskich. Po dyskusji uczestnicy udali się na przyjęcie zorganizowane w Konsulacie RP. Następnego dnia większa część uczestników seminarium wzięła udział w mszy św. niedzielnej w polonijnym kościele św. Jana w Sztokholmie, po której organizatorzy zorganizowali (dla chętnych) możliwość zwiedzenia Wenecji Północy.

ks. Mariusz Chamarczuk SDB
Salezjański Ośrodek Dokumentacji Duszpasterstwa (SODD),
w Sztokholmie

SYMPOZJUM „A 40 ANNI DALLA »GRAVISSIMUM EDUCATIONIS«.
A CONFRONTO CON I GIOVANI, LE ORGANIZZAZIONI
E LE SCIENZE DELL'EDUCAZIONE”
[W 40 LAT PO DEKLARACJI O WYCHOWANIU CHRZEŚCIJAŃSKIM
W ODNIESIENIU DO MŁODZIEŻY, INSTYTUCJI I NAUK O WYCHOWANIU]

Papieski Uniwersytet Salezjański w Rzymie, 21 października 2006 r.

Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim (*Gravissimum educationis* – GE), uchwalona 28 października 1965 r. na Soborze Watykańskim II, była (i jest nadal) mocnym fundamentem w zachodzącej ewolucji w podejściu do problematyki związanej ze szkolnictwem katolickim. Była ona wynikiem zarówno przemyśleń wewnątrz samego Kościoła, jak i wpływu niektórych przemyśleń zewnętrznych. Deklaracja ta stanowiła punkt zwrotny, który pozwolił w dużym stopniu na pokonanie toczących się dyskusji, dotyczących dostosowania modelu wychowania szkolnego wobec idei

lansującej model całkowicie laicki w wychowaniu szkolnym, propozycję szkoły-instytucji typu organizacyjnego, a także tendencje do monopolu państwa na szkolnictwo. Deklaracja była też źródłem pogłębienia idei wychowania ukierunkowanego na odpowiedzialną wolność w połączeniu z ewangelizacją, traktowaną jako propozycję. Pozwoliła ona na dopracowanie modelu szkoły jako wspólnoty, a także właściwego spojrzenia na propozycję pluralizmu szkoły w społeczeństwie obywatelskim, specyfiki wychowania i pedagogiki chrześcijańskiej, oraz samej szkoły i uniwersytetu o inspiracji chrześcijańskiej. Wszystkie te wymiary były „nowatorskie” w czasie, kiedy budując „nowoczesne” społeczeństwo, dostrzegano realne niebezpieczeństwo zmonopolizowania kształcenia poprzez jedną ideę, generalnie określaną jako laicką, a w praktyce często interpretowaną jako niereligijną. Przemiany zachodzące w społeczeństwie pokazały, że temat formacji młodego pokolenia, jest zawsze ukierunkowany na przyszłość samego społeczeństwa. Istotne jest więc wezwanie do przyjrzenia się treściom i kierunkom tej formacji.

Symposium, zorganizowane przez Wydział Nauk o Wychowaniu Papieskiego Uniwersytetu Salezjańskiego w Rzymie, 21 października 2006 r., było skierowane do wykładowców uniwersyteckich, zajmujących się studiowaniem procesu wychowawczego w różnych jego wymiarach. Postawiło ono sobie następujące cele:

- celebrowanie tego centralnego wydarzenia w rozwoju pedagogiki chrześcijańskiej;
- analizę procesu rozwoju myśli wychowawczej w Kościele w ciągu ostatnich 40 lat w konfrontacji z innymi wspólnotami międzynarodowymi;
- analizę rozwoju nauk o wychowaniu w ciągu ostatnich 40 lat w konfrontacji z pedagogiką chrześcijańską;
- pogłębienie procesu studiów nad „kryzysem” nauczania nauk o wychowaniu.

Na sesji przedpołudniowej wysłuchano relacji podsekretarza Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego w Watykanie, prof. Angelo Vincenzo Zani, który przedstawił, w perspektywie procesu historycznego, przemiany w pedagogice chrześcijańskiej w Kościele od powstania Deklaracji do dnia dzisiejszego (*Il cammino della chiesa dalla Gravissimum educationis ad oggi*). Kontynuacją tego spojrzenia na aktualność dokumentu w czasach dzisiejszych były kolejne trzy referaty. W pierwszym z nich, prof. Renato Mion, reprezentujący Instytut Socjologii Uniwersytetu Salezjańskiego, przedstawił swoistą analizę pytania o wychowanie młodego człowieka (*L'evoluzione della domanda educativa dei giovani*). W swoim wystąpieniu pogłębił on „odwieczną” dyskusję na temat wzajemnych relacji pomiędzy poszukiwaniami nowej generacji a oczekiwaniami i propozycjami „dorosłego” pokolenia w społeczeństwie. Drugim głosem w tej dyskusji była relacja prof. Luciano Corradini, reprezentującego Uniwersytet Rzymski „Roma Tre” i mającego za sobą doświadczenie pracy we włoskim Ministerstwie Edukacji, oraz będącego aktualnie Przewodniczącym Katolickiego Stowarzyszenia Nauczycieli – UCIM (*L'Unione Cattolica Italiana Insegnanti Medi*). W swoim wystąpieniu dokonał on prezentacji zachodzących relacji pomiędzy wychowaniem, pojęciem laickości w wychowaniu a stanowiskiem chrześcijańskim w odniesieniu do szkolnictwa, zwłaszcza w ostatnich 40 latach (*Educazione, laicità e presenza cristiana, nella scuola e nella Chiesa, dopo GE*). Rozszerzeniem tej analizy na forum Wspólnoty Europejskiej i ewolucji stanowisk w jej urzędach było wystąpienie prof. Giuseppe Tognon (*L'evoluzione delle politiche educative dell'UE*), reprezentującego Uniwersytet Rzymski LUMPA.

Druga część dnia rozpoczęła się spotkaniem przy „okrągłym stole”, mającym zainicjować poszukiwania możliwych propozycji dzisiejszego podejścia do tematu wychowania, prezentowanego przez różne Wydziały Nauk o Wychowaniu (*L'evoluzione delle scienze dell'educazione e le proposte delle Facoltà di Scienze della Formazione*). Wstępem do wymiany punktów widzenia, podejścia do problemu oraz możliwych propozycji formacyjnych, prezentowanych w czasie dyskusji, były trzy referaty wprowadzające. W pierwszym z nich, prof. Giuseppe Mari z Uniwersytetu Katolickiego w Brescii, przedstawił przemiany w naukach o wychowaniu (*L'evoluzione delle scienze dell'educazione*). W drugim referacie, prof. Cesare Bissoli z Uniwersytetu Salezjańskiego, podzielił się swoją refleksją na temat samej pedagogiki chrześcijańskiej (*Il dibattito sulla pedagogia cristiana*). Ciekawym głosem

poprzedzającym dyskusję była prezentacja wyników sondażu, przeprowadzonego przez profesorów Bruno Bordignon i Silvano Sarti z Uniwersytetu Salezjańskiego. Autorzy przez skonstruowany przez siebie kwestionariusz dokonali analizy treści i propozycji programowych wydziałów nauk o wychowaniu we Włoszech (uzyskali odpowiedzi z 20 ośrodków uniwersyteckich).

W dyskusji podsumowującej uczestnicy sympozjum podkreślali z jednej strony szeroki wachlarz argumentów obejmujących dzisiaj pojęcie „wychowanie”, na jego różnorodnych płaszczyznach, z drugiej strony mówiono o konieczności pogłębiania propozycji wychowania chrześcijańskiego, mającej swoje niepodważalne miejsce w budowaniu dzisiejszego społeczeństwa, będącego coraz bardziej społeczeństwem mobilnym, wielokulturowym, a przez to stojącym przed niebezpieczeństwem zagubienia tożsamości. Dokumenty sympozjum zostaną opublikowane w pierwszym numerze 2007 r. pisma „Orientamenti Pedagogici”, wydawanego przez Wydział Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Salezjańskiego.

ks. Zbigniew Formella SDB

SESJA NAUKOWA „90-LECIE SALEZJANÓW NA ZASOLU”

Oświęcim, 23 maja 2006 r.

23 maja 2006 r., w 90. rocznicę poświęcenia przez bpa Adama Stefana Sapiechę pierwszej kaplicy w Oświęcimiu na Zasolu, została zorganizowana uroczysta sesja naukowa poświęcona temu wydarzeniu. Miejszem obrad był kościół pw. Miłosierdzia Bożego w Oświęcimiu na Zasolu. Patronat naukowy objęła Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Oświęcimiu, na czele z jej rektorem prof. dr hab. Lucjanem Suchankiem. Sesję otworzył o godz. 16⁰⁰ ks. dr Robert Bieleń SDB, który przywitał gości i krótko przedstawił ideę uroczystości. Następnie ks. proboszcz Michał Kaleta SDB odczytał słowo skierowane do zebranych przez bpa Tadeusza Rakoczego. Potem do uczestników sesji przesłanie skierował Janusz Marszałek, prezydent miasta Oświęcimia.

Pierwsza część sesji, której przewodniczył bp dr Adam Śmigielski SDB, obejmowała dwa wykłady: ks. dra Jana Krawca SDB „Duszpasterstwo salezjanów na Zasolu w Oświęcimiu – rys historyczny” oraz ks. dra Waldemara Żurka SDB „Męczeństwo polskich salezjanów na żwirowisku niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz I”. Ksiądz Krawiec zarysował na początku szeroko genezę powołania duszpasterstwa na Zasolu, opisując sytuację Zakładu Salezjańskiego przy ul. Jagiełły, który był do 1945 r. punktem wyjścia działań salezjanów na Zasolu. Ksiądz Krawiec opisał następnie początki salezjańskiego duszpasterstwa związane z księżmi Janem Świercem i Franciszkiem Symiorem. Z kolei ks. Żurek opisał sytuację salezjanów przetrzymywanych w KL Auschwitz-Birkenau oraz pomoc więźniom organizowaną przez salezjanów pozostających na wolności. Również obszernie opisany jest okres powstawania domu salezjańskiego na Zasolu, stworzenie w nim Szkoły Budowlanej oraz jej zamknięcie przez komunistów. Sytuacja po tym okresie została przez prelegenta tylko zarysowana poprzez przedstawienie kolejnych księży pełniących rolę dyrektorów (w latach 1945–1982) lub będących dyrektorami (od momentu utworzenia samodzielnej placówki salezjańskiej) oraz opisanie okoliczności utworzenia samodzielnego domu zakonnego (2 III 1982) i parafii (16 X 1983).

Ksiądz Żurek tematykę wykładu dotyczącego salezjanów więzionych w KL Auschwitz – Birkenau skoncentrował wokół męczeństwa części salezjanów na tzw. żwirowisku obozowym, w tej grupie bowiem był pierwszy salezjański duszpasterz z Zasola, ks. Świerc. Prelegent najpierw przedstawił fakty związane z aresztowaniem salezjanów krakowskich, następnie opisał sytuację panującą na